

KAZIMIERZ BUSK

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

St. strz. Kazimierz Busk, 23 lata, bez zawodu, kawaler; nr poczty polowej 137.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

5 grudnia 1939 r., w czasie przechodzenia granicy polsko-węgierskiej.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Sorokłag, III oddzielenie, kolonia 25, rejon onyżeski [oneski], obłast archangielska.

4. Opis obozu, więzienia:

Obóz w tajdze, na terenie bagnistym. Baraki z cienkich desek kryte celtą, słabo opalane. Warunki mieszkaniowe – bardzo ciasno, spanie bez pościeli, na zapluskwionych i zawszonych pryczach, higiena żadna.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Przeważnie Polacy, Rusini zakarpaccy, Ukraińcy z Bukowiny, Rosjanie (przestępcy kryminalni). Polacy – więźniowie polityczni. Spośród Polaków większa część inteligencji i zawodowych wojskowych. Moralność u Polaków dobra. Stosunki wśród Polaków dobre, wzajemnie pomagali sobie i popierali się, z wyjątkiem małego procentu.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Pobudka o godz. 6.00. Praca od 7.00 do 18.00 przy budowie kolei żelaznej – wykopy i nasypy. Warunki pracy bardzo ciężkie – w terenie bagnistym, nieraz w wodzie po kolana. Normy niemożliwe do wykonania, np. wykopać w bagnie cztery pół metra sześciennego ziemi, na gruncie suchym – sześć do ośmiu. Miesięczny zarobek dziesięć rubli. Wyżywienie bardzo słabe, w zależności od wyrobienia normy – na dzień od 30 do 90 dag chleba, dwa razy rzadka zupa z kaszą, dla okrasy gotowana na głowach rybich. Ubranie zniszczone, nieodpowiednie na warunki klimatyczne, to w którym więźnia aresztowano. Życie kulturalne żadne.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Badania połączone z torturami cielesnymi i moralnymi, np. sadzanie kiską stolcową na nóżce przewróconego taboretu, rozbieranie do naga i trzymanie w zimnym korytarzu przy ścianie, grożenie rewolwerem. Przymusowe odczyty i mityngi z gloryfikacją ustroju komunistycznego. Informacje o Polsce jak najgorsze – wydrwiwanie byłego i ówczesnego rządu.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Prawie żadna. Polaków mimo widocznej choroby nie zwalniano z pracy. Szpital tylko dla takich, którzy już z niego nie wracali. Śmiertelność wśród Polaków duża. Zmarli: por. Bajan (ps. Kowalski), prok. Czemeryński (zastrzelony w czasie ucieczki), Drabik – technik melioracyjny z Lubelskiego.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Od rodzin z kraju otrzymywano listy i paczki żywnościowe, które władze sowieckie kontrolowały – wysyłane były z głębi Rosji, bo z byłych terenów Polski nie pozwalano wysyłać.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony z łagru 11 września 1941 r. Do armii polskiej z Nukusu (Republika Karakałpacka) dostał się drogą wodną, rzeką Amu-darią – do Farabu. Następnie do Persji, wstąpiłem do plutonu transportowego batalionu szturmowego w Pahlevi [Bandar-e Pahlavi].

Miejsce postoju, 23 stycznia 1943 r.